

RECURSOS DIDÀCTICS

VALENCIÀ: LENGUA I LITERATURA

1r curs d'ESO

Josep Martines (Coordinador)
Jaume Fornés
Caterina Martínez
Rosabel Roig

Disseny coberta: Nina Lloréns

Il·lustracions i maquetació: Esperança Martínez

© Tabarca Llibres, S.L.

© Josep Martines (coordinador)
Jaume Fornés
Caterina Martínez
Rosabel Roig

Edita:
Tabarca Llibres, S.L.
Av. Ausiàs March, 184
Tel.: 963 186 007
www.tabarcallibres.com
46026 • VALÈNCIA

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra sols es pot realitzar amb l'autorització dels seus titulars, llevat de les excepcions previstes per la llei. Si necessita fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra, s'ha d'adreçar a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org).

PRESENTACIÓ I METODOLOGIA

1. Introducció	5
2. Plantejament didàctic	5
3. Estructura del llibre VALENCIÀ: LLENGUA I LITERATURA 1r ESO	8
4. Objectius específics i competències VALENCIÀ: LLENGUA I LITERATURA 1r ESO ..	20
5. Continguts de VALENCIÀ: LLENGUA I LITERATURA 1r ESO	26
6. Criteris d'Avaluació de VALENCIÀ: LLENGUA I LITERATURA 1r ESO	30
PROPOSTES DIDÀCTIQUES I SOLUCIONS DE LES ACTIVITATS	35
UNITAT 1 QUINA COLLA!	37
UNITAT 2 SORT, SABER, I... GUANYAR!	51
UNITAT 3 RERE UNA PISTA	63
UNITAT 4 LA POR RESPIRA EN TU	75
UNITAT 5 AVENTURA SOBRE LA TERRA	83
UNITAT 6 A TAULA I AL LLIT, AL PRIMER CRIT	99
UNITAT 7 MIRA COM RIU!	113
MODELS D'EXAMEN PER A CADA UNITAT	123
SOLUCIONS DELS MODELS D'EXAMEN PER A CADA UNITAT	181

1. INTRODUCCIÓ

Us presentem *Valencià 1r ESO: llengua i literatura*.

Valencià 1r ESO: llengua i literatura és un material didàctic adreçat a l'ensenyament de la llengua i la literatura a alumnes de 1r d'ESO; obri una línia de materials didàctics que abasta el Primer i el Segon Cicle de Secundària.

En aquest llibre de recursos trobareu recomanacions per a traure'n el màxim profit i per a adaptar-lo a situacions de classe diverses. Valencià 1r ESO pretén d'ajustar-se a les necessitats del professorat i de l'alumnat. Docents i aprenents trobaran en *Valencià 1r ESO: llengua i literatura* una bona motivació i se sentiran identificats amb temes que són del seu interès i de plena actualitat.

2. PLANTEJAMENT DIDÀCTIC

Valencià 1r ESO: llengua i literatura parteix de la convicció que **aprendre llengua és, sobretot, aprendre a fer-la servir**. En el nostre cas, aquest principi pren un valor específic.

Sovint oblidem que ensenyar valencià a casa nostra és una cosa ben diferent d'ensenyar llatí, espanyol o anglés. No ens podem permetre el luxe de convertir les nostres classes en una mena de sessions de dissecció gramatical, ni encara textual, on la llengua siga un cos que cal analitzar i esquarterar. No podem esmerçar aqueixos escassos cinquanta minuts a fer exercicis que poc tenen a veure amb l'ús efectiu, amb l'intercanvi d'informació: amb **la comunicació**. L'anàlisi de les oracions o dels textos ens servirà de ben poc si no és un instrument per a arribar a ser bons comunicadors: a **comprendre**, a **parlar**, a **llegir** i a **escriure** més bé i amb més eficàcia. Aïllar les parts de la frase, distingir la mena de text que ens han posat al davant o trobar els connectors d'un fragment són mers exercicis d'ensinistrament (d'afegitó, ben avorrits [!]) si no ens aprofiten per a augmentar la nostra **competència comunicativa**. Potser no és cap bajanada recordar que una metodologia per a l'ensenyament de la llengua serà bona si serveix precisament per a això: per a ensenyar aqueixa llengua, per a ensenyar a utilitzar-la. No podem supeditar aqueix objectiu al seguiment d'una metodologia més o menys nova; tampoc ens sembla encertat oblidar l'interès que puguen tenir les nostres propostes de treball en favor de l'aplicació d'un enfocament més o menys suggestiu.

D'una altra banda, hi ha qui ha convertit la classe en una reproducció de situacions de parla on els missatges que els alumnes reben o aprenen a donar no tenen gaire a veure amb la seua realitat més immediata d'adolescents. La llengua és un mitjà per a aconseguir **coses que ens interessen**: ens serveix per a aproximar-nos al món, per a fer-nos-hi un lloc, per a definir-nos com a persones i per a relacionar-nos amb els altres. Segons això, un adult quan s'esforça a aprendre un idioma sol fer-ho perquè pensa que, potser, l'ha de necessitar en la faena o perquè vol viatjar o, per ventura, simplement perquè és moda. Redactar una

carta comercial, demanar una habitació o dur avant una conversa de negocis amb l'idioma en qüestió són necessitats que haurà de satisfer. En aquest cas, aqueixes necessitats concretes es converteixen en la font de motivació a què convindrà recórrer a classe.

Semblantment, nosaltres ens hem de demanar: què interessa els nostres alumnes?, quines aficions tenen?, quins temes els agraden? És ací on tenim els **mitjans de motivació** més efectius per a les nostres classes: parlar sobre allò que els interessa i escriure sobre temes que els criden l'atenció; en definitiva, es tracta de convertir la llengua en instrument per a rebre i per a donar informació entre usuaris amb una edat i amb uns interessos específics.

Encara hi ha un altre condicionant ben important de la nostra tasca: el **medi sociolingüístic**. És ben sabut que ací podem fer vida normal parlant només castellà. El carrer no crea encara la necessitat comunicativa que hauria de moure a l'aprenentatge de la nostra llengua. Mentre que això no canviarà, ens veurem en la necessitat de recrear, per a l'aula i en valencià, els materials, les situacions i els temes que puguen engrescar els aprenents. Haurem de recercar els mitjans per a presentar contextos reals o, si més no, versemblants i, per damunt de tot, motivadors. Hem d'aconseguir que escoltar, parlar, llegir i escriure no siguen un simple exercici escolar, sinó mitjans per a **bescanviar informació de debò**.

Cal afegir a tot açò el fet que el valencià rep majoritàriament encara el tractament de segona llengua: en la major part dels centres hi ha hores de valencià i la majoria (si no totes!) les altres assignatures es fan en castellà. Siga quina siga la llengua de casa, el nostre alumnat té, doncs, poques oportunitats de desplegar les seues habilitats comunicatives en valencià dins el sistema educatiu actual. Part dels nostres alumnes, com bona cosa de ciutadans d'aquest país, estan condicionats per **normes d'ús lingüístic** de tipus restrictiu: parlen valencià només amb els coneguts; canvien de llengua en trobar-se present un castellanoparlant; tant valencianoparlants com castellanoparlants poden adoptar actituds intolerants amb l'ús de la llengua en determinats contextos, poden mostrar rebuig davant dialectes o davant nivells de parla concrets... L'ensenyament és un àmbit (no l'únic ni el més decisiu) amb un paper important en la modificació d'aqueixos hàbits lingüístics. Com és ben sabut l'instrument més eficaç de què disposa el sistema educatiu és la **generalització de l'ús vehicular de la llengua**. Nosaltres, dins la classe de valencià, també tenim possibilitats d'actuació i, és clar, responsabilitat dins aquesta nostra parcel·la.

En primer lloc, el mateix plantejament, que acabem d'exposar des d'una perspectiva de millora de la capacitat comunicativa, té una conseqüència sociolingüística clara. Quan convertim la llengua en **mitjà de comunicació dins l'aula** incidim directament sobre **les actituds** i sobre els **hàbits lingüístics** dels usuaris: permetem que, si més no en aqueix context, els alumnes valencianoparlants s'expressen en la seua llengua davant el grup, que s'adrecen en valencià als alumnes no-valencianoparlants o que aquests perden pors i inhibicions. Els aprenents llegiran i rebran en valencià informacions que habitualment els arriben en espanyol; així introduïm la llengua en àmbits en els quals no es corrent i fem possible que determinats temes siguen també en valencià.

És molt important en aquest cas que les propostes de treball permeten una **interacció oberta i dinàmica** dins la classe. D'acord amb les nostres possibilitats, les quatre habilitats bàsiques (**escoltar, parlar, llegir i escriure**) s'hi han de succeir de manera fluïda i interdependent. Hem de plantejar activitats de treball individualitzat, activitats per a petit grup i activitats per a gran grup. Hem de fer servir **materials reals** (o versemblants) escrits i orals en registres i en varietats dialectals diversos.

En segon lloc, convé que introduïm de manera progressiva la **reflexió** sobre l'ús mateix de la llengua. És fonamental presentar realitats que sovint passen desapercibudes al parlant mitjà com ara la variació lingüística i el prejudici o el canvi lingüístics. Això s'ha de dur a terme implicant l'alumne, fent que s'adone del seu propi comportament lingüístic, que s'escolte, que s'observe.

Encara hem de tenir en compte els factors que afecten d'una manera més àmplia el desplegament intel·lectual i social de l'aprenent. La llengua i la classe de llengua són un bon marc per a ensenyar a **analitzar la realitat** i per a **millorar els comportaments, les actituds i les opinions dels nostres alumnes**, en definitiva, aprenents i usuaris de la llengua i ciutadans. No és gens difícil de trobar el vincle entre el plantejament didàctic i sociolingüístic que hem descrit i la consecució d'aquesta mena d'objectius. El treball amb els textos és una bona aïna per a **despertar l'esperit crític** dels alumnes davant la societat, per a afavorir les **actituds de respecte i d'acceptació del diferent** o per a **analitzar els prejudicis**.

En el nostre projecte didàctic de València 1r ESO: llengua i literatura el treball, explícit i implícit, de la **sociolingüista** ocupa un espai molt important; i és ací en aquest curs on s'inicia i ho fa centrant-se precisament en una de les qüestions que, a parer nostre, fonamenten i donen sentit a necessitar treballar les **actituds sociolingüístiques** dins l'àmbit acadèmic: l'observació, l'acceptació i el respecte de la **diversitat cultural**, en el sentit més ample del terme. No és cap novetat que la llengua actua com a mitjà cohesionador i singularitzador de les persones com a individus i com a col·lectivitats. En l'apartat SOM IGUALS: SOM DIFERENTS convidem l'aprenent a prendre consciència de la diversitat cultural que l'envolta, de les manifestacions d'aqueixa diversitat i de la necessitat de respectar-la i de preservar-la, inclosa la diversitat lingüística.

Com a novetat cal afegir l'aportació d'un apartat nou: TALLER DIGITAL. Ho hem fet conscients, per una part, de la importància que la tecnologia té en una societat com l'actual i, per una altra, l'aspecte motivador que pot tenir aquest tipus d'activitats per a l'alumnat. Les activitats plantejades es caracteritzen per ser fàcils de portar a terme i no impliquen gens d'esforç ni cap dificultat tècnica a l'hora de treballar-les, ni per part de l'alumnat ni per part del professorat. Són activitats que fomenten la interactivitat, la creativitat, la resolució de problemes, la col·laboració i la recerca per mitjà de les Tecnologies de la Informació i la Comunicació (TIC). Aquesta secció ens permetrà fer que la llengua que ensenyem esdevinga una eina de connexió amb el mapa mundi de la xarxa. Els temes que proposem en cada unitat ens permeten realitzar tasques que desenvolupen la competència digital per mitjà de l'ús creatiu, crític i segur de les tecnologies de la informació i de la comunicació, com ara, difondre dins un paper de regal els mots de la nostra llengua, crear una fotonovel·la, anar a la cacera d'un tresor... i dotar la nostra llengua d'un ús no sols virtual sinó real i nou.

A més a més, arreu de cada unitat i sota el rètol "Recerca i expressió" proposem **activitats d'ampliació i de reforç** que pretenen implicar l'alumnat en tasques individuals i interactives basades en l'**aplicació** i en la **síntesi** dels aspectes treballats en cada ocasió. Són activitats properes al concepte de **projecte** en què s'integren habilitats lingüístiques i cognitives diverses. Solen demanar la realització de petites recerques fora de l'aula i la plasmació dels resultats en informes, exposicions orals davant la classe, elaboració de material gràfic i digital, etc. Us recomanem que les dugueu a terme, en funció de les vostres necessitats i dels vostres condicionaments i sense oblidar que tenen en compte una metodologia funcional, competencial i cooperativa.

Per tot açò considerem que l'opció més ajustada des d'una perspectiva lingüística, pedagògica i sociolingüística és la inspirada per l'**enfocament comunicatiu**, enriquit amb les aportacions de fonts diverses (l'aprenentatge competencial, cooperatiu i contextualitzat, l'estructuralisme, la gramàtica del text, etc.).

3. ESTRUCTURA DEL LLIBRE

VALENCIÀ 1r ESO: Llengua i Literatura

Valencià 1r ESO conté set unitats; totes s'organitzen en set blocs:

3.1. CONTACTE

CONTACTE

QUINA COLLA!

1. Observeu aquests personatges de la colla de L'espardenya i completeu el seu perfil amb una paraula de cada color de les que hi ha a les etiquetes.

el líder el llest el bromista la imprescindible

presumit graciós hiperactiva tímida

el Xufla el Xull la Quinacanya el Setciàncies

muntanyisme bàsquet música rock experiments científics

UNITAT 1

2. Parlem-ne:

- A qui heu donat el paper de líder d'aquesta colla? Per què? Qui deu ser el o la segona líder?
- Quin color tenen les etiquetes dels malnoms o àlies? I els gustos i les aficions? Explica com has triat cada etiqueta?
- Les etiquetes que van en roig diuen un tret del caràcter de cadascun dels membres. Pots justificar per què?
- Quins objectes ens permeten saber qui és el més bromista? Quins altres objectes o detalls t'han ajudat a completar el perfil de cada personatge?
- Amb qui t'identifiques més? Aquests personatges et recorden algú que tu coneixes?
- Quina peça de roba els identifica o uneix a tots? Té alguna cosa a veure amb el nom de la colla?
- I tu, tens alguna colla? Teniu algun nom? On? Des de quan aneu junts? A l'estiu o en vacances, tens una altra colla?
- On acostumeu a anar? Què hi feu?

Les activitats que proposem en aquest bloc pretenen fonamentalment copsar l'atenció dels nostres alumnes ja des d'un bon començament. Alhora s'hi fa una primera aproximació al treball dels objectius programats. Ens sembla essencial, en començar qualsevol activitat, posar els mitjans perquè els alumnes s'hi senten implicats o, almenys, encuriolats. Per això hem ideat aquest primer bloc com una proposta per a **crear expectativa**. Aquest mateix plantejament fa que, al llarg del llibre, les primeres activitats de cada bloc resulten les més motivadores.

D'una altra banda, la pedagogia més avançada ha fet veure la necessitat de partir dels **coneixements previs** de l'aprenent. Integrem les novetats a partir de la informació prèvia que en podem tenir. És, doncs, molt important plantejar activitats que impliquen l'actualització del bagatge que els nostres alumnes, sens dubte, tenen dels temes que els proposem. És una bona estratègia per a afavorir l'assimilació de la informació nova i per a augmentar la implicació (intel·lectual i afectiva) de l'aprenent amb l'objecte d'estudi. Tot açò pretén incidir sobre l'**aprenentatge significatiu**.

3.2. COMUNICACIÓ

// COMUNICACIÓ

LA COLLA D'AMICS

1. Què és una colla d'amics? Llegiu les definicions següents i discutiu quines us semblen més encertades.

- És com una banda, una tribu o alguna cosa així, m'entens? Per exemple, la meua xicota és de la colla dels *punk* i el meu veí és un *otaku*.
- Són unes quantes persones que van juntes per alguna cosa.
- Un conjunt de xics i de xiques amb les quals t'ho passes bé i que t'ajuden.
- És una colla d'amics que comparteixen moltes coses: edat, origen, estudis, lloc de residència, aficions esportives, estil de música, maneres de vestir, llenguatge, gestos, logotips, llocs de lleure, idees i opinions...-.
- És com un club de fans... que tenen en comú moltes coses.

L'ENTREVISTA PERSONAL

Per conèixer una persona, podem observar el seu físic; a més a més, hi ha altres dades que ens ajudaran a determinar la seua personalitat, com ara, la roba que duu, el seu posat, la manera com parla i actua, etc.

Entre els diferents tipus de textos que ens ajuden a definir el perfil d'una persona hi ha l'entrevista.

L'entrevista personal és un tipus de text conversacional, basat en un intercanvi d'informació i en el qual un entrevistador interroga una persona. El contingut de les preguntes depèn del tema de què tracte la conversa. L'entrevista és un gènere textual característic, sobretot, dels mitjans de comunicació, dins l'àmbit periodístic.

12

1

2. Fem colles a la classe! Per parelles, entrevisteu quatre companys o companyes de la classe amb els quals formariu un grup. Feu-los aquestes preguntes i anoteu les respostes en un full com el del model.

COM SERIA LA TEUA COLLA D'AMICS?

- Quins serien els membres de la colla? (Digues el nom de quatre companys o companyes)
- Algun d'ells o d'elles, té cap malnom o àlies? Quin?
- Què tenen en comú aquests companys? (Digues tres trets)
- Demana't informació sobre els aspectes següents. Anota tot el que consideres més important.

• Es reuneixen normalment a...	• L'esport que practiquen és el...
• Els videojocs que més els agraden són...	• Són internautes
• Robem, si fe no fa, la mateixa setmanada...	• Vesteixen com...
• Els agrada la música...	• Els colors que més s'estimen són...
• S'identifiquen amb símbols com...	• Els gestos que els caracteritzen són...
• Fan servir paraules com ara...	• Fan els deures cada dia
• Tenen el mateix horari per a tornar a casa	• Són divertits
• Respecten les normes	• Saben guardar secrets
• Són bons amics	• Fan malfetes, bromes pesades...
- Qui de tots o de totes seria el/la líder?
- Quina d'aquestes qualitats té o hauria de tenir el líder?

☐ popularitat	☐ coratge	☐ peresa
☐ orgull	☐ optimisme	☐ credibilitat
☐ sociabilitat	☐ autoritarisme	☐ atractiu
☐ entusiasme	☐ nerviosisme	☐ tímida
☐ seguretat	☐ sinceritat	☐ paciència
☐ intel·ligència	☐ comprensió	☐ imaginació
- Quines altres qualitats hi afegiries per al perfil del líder?
- Quin nom li posaríeu a esta colla d'amics?

13

Aquest segon bloc és el nucli de cada unitat. Presenta situacions adequades per a treballar les **habilitats comunicatives**. Plantegem en aquest bloc contextos que tracten de ser alhora versemblants i atractius, **significatius** per al nostre alumnat.

En seleccionar els textos que treballem en *Valencià: 1r ESO: llengua i literatura*, tant en aquest bloc com en la resta del llibre, hem tingut en compte els tres criteris següents:

- Que es tractés de textos capaços de despertar l'interés dels aprenents. Per això hem recorregut a temes com ara:

- Unitat 1: La colla d'amics
- Unitat 2: Els concursos
- Unitat 3: La investigació detectivesca
- Unitat 4: Les històries de por
- Unitat 5: Els rècords als últims confins de la Terra
- Unitat 6: El menjar
- Unitat 7: L'humor, el riure

- 2) Presentar **tota classe de textos** segons una tipologia que permetés un bon rendiment didàctic i lingüístic. En tot el llibre trobareu textos conversacionals, descriptius, narratius, instructius, predictius, explicatius, argumentatius i retòrics. Per bé que cada tema se centra fonamentalment en un tipus de text en concret, hem procurat que en cada unitat n'hi haja de menes diferents. La coherència en el plantejament de les activitats i la mateixa actuació comunicativa real així ens ho han aconsellat. A més, **l'anàlisi textual s'ha posat sempre al servei del treball de les habilitats comunicatives**.

D'acord amb el plantejament sociolingüístic que hem exposat adés, hem tractat de proposar textos variats també pel que fa a l'adscripció dialectal i al nivell de llenguatge. Ja és hora de reflexionar sobre el tractament, al nostre parer poc encertat, que s'ha donat sovint a la diversitat dialectal. Les tirallongues de trets distintius dels diversos parlars han provocat més d'una vegada un efecte contrari al que buscàvem. Lluís Aracil ja suggeria quin podria ser el camí:

Opino que l'educació deu(ria) familiaritzar els catalans amb algun(s) dialecte(s) diferent(s) del local, per tal d'acostumar-los a reconèixer i entendre l'idioma sota diverses formes.¹

Ens estimem més, sobretot en aquests cursos, presentar textos on aqueixa diversitat es fa palesa de manera directa, natural i contextualitzada. Afavorir la incorporació de geosinònims simplement com a sinònims ens ajudarà a enriquir la competència lèxica de l'alumne. Això dins el procés d'adquisició de la modalitat estàndard i sense que en cap moment hi haja rebuig del propi parlar.

Així mateix hem procurat incidir sobre la diversitat pel que fa al nivell de llenguatge. Un bon usuari de la llengua és aquell que, entre altres coses, és capaç d'adaptar el seu discurs a cada circumstància comunicativa. Es tracta més d'una qüestió d'adequació que no de correcció en termes tradicionals.

- 3) Les activitats que proposem al voltant dels textos permeten la integració de les quatre habilitats, sense deixar de banda l'**expressió oral**.

En la majoria de les unitats l'expressió oral té reservat un espai propi i coordinat amb el desplegament de la comprensió i de l'expressió escrita: donar l'opinió pròpia sobre un tema; explicar les conclusions a què ha arribat el grup de treball; explicar verbalment la biografia d'un personatge famós donat; justificar els avantatges de fer un viatge determinat i no un altre; preparar una conferència; participar en una taula redona... En general cal assegurar-nos que quan proposem activitats d'expressió oral hi haja **intercanvi real de comunicació**.

¹Lluís V. Aracil, "Educació i sociolingüística", dins Papers de sociolingüística, La Magrana, Barcelona 1982₃, pp. 189-199.

3.3. LITERATURA

LITERATURA

QUÈ ÉS I PER A QUÈ SERVEIX LA LITERATURA?

1. Què et suggereixen aquestes imatges? Observa-les i respon les preguntes següents.

- Has anat mai a una fira de llibres?
- Quin és el dia del llibre i de la rosa?
- Coneixes la llegenda de Sant Jordi? Per què aquest dia se celebra una festa literària?
- Què és un llibre electrònic?
- Els trobadors eren els compositors de cançons de l'època medieval. Saps si acompanyaven les seues composicions amb música?
- Sabries dir com continua aquest vers «No hi havia a València...»?
- Has llegit alguna d'aquestes novel·les?
- Coneixes algun d'aquests escriptors?

17

LITERATURA

2. Fes aquestes preguntes a quatre companys, anota les respostes al quadern i exposa-les oralment a la resta de la classe.

- Què és per a tu la literatura?
- Per a què serveix?
- Quina forma pot tenir la literatura?
- Qui fa la literatura?
- On podem trobar la literatura?

3. I ara..., llegeix la resposta que un professor de literatura, Eduard Ribera, dona als alumnes sobre aquesta pregunta.

Per a què serveix la literatura?

«La literatura té a veure amb el plaer i no amb l'obligació. La literatura és embadocar-se amb les formes que adquireixen els núvols. La literatura és contemplar com passa l'aigua d'un rierol. La literatura és la flor d'un ametller després de l'hivern cru. La literatura és l'enyorança d'una mare morta. La literatura és la màgia d'una paraula ben dita... La literatura serveix per a entendre que la vida és absolutament intel·ligible... Per a sentir que som vius encara...».

L'escriptori. Espai literari d'Eduard Ribera

4. I tu, què en penses? Has trobat respostes com aquesta o de semblants en l'entrevista que has fet als teus companys? Digues-les de viva veu.

5. Tria d'aquest llistat cinc adjectius que expliquen com pot ser la literatura.

emocionant	avorrida	subjectiva	infantil
sincera	creativa	popular	valenciana
descriptiva	dialogada	anònima	juvenil
atractiva	sentimental	espontània	digital
commovedora	romàntica	narrativa	francesa

18

Convidem l'aprenent a fer un viatge per la literatura com a **art de la paraula**. Pretenem acostar-lo al text literari com a manifestació de la capacitat creativa de l'ésser humà, com a mitjà per a l'expressió de sentiments, pensaments i bellesa. Hi faran recorregut pels diversos tipus de textos literaris i provaran a fer d'escriptors i d'escriptores. No perdem de vista que l'objectiu final és aconseguir **bons lectors**: lectors que siguin capaços de gaudir dels textos.

3.4.SOM IGUALS: SOM DIFERENTS

IV SOM IGUALS: SOM DIFERENTS

1

ELS ÉSSERS HUMANS: DIVERSOS I IGUALS

Quan mirem la gent que ens envolta, a vegades, no ens adonem d'un fet ben important. Totes les persones **compartim** moltes coses: ens assemblem molt. Som **éssers humans**: som capaços de **comunicar-nos** (amb paraules, amb gests...); som capaços de **compartir** els sentiments (amor, solidaritat, ràbia...); som capaços de **pensar**, d'**imaginar**, de **crear**... Tots necessitem viure en **llibertat** i respectar els **drets** dels altres i que ens respecten els nostres.

Més d'una volta ens passa desapercebut un altre fet també molt important: tots som, **ahora**, **diferents**: vestim, mengem,ensem, parlem, ens divertim, saludem... de maneres, a voltes, molt diferents als uns dels altres.

En les societats democràtiques, els ciutadans tenen **dret de ser diferents** i de preservar la seua **identitat**, les seues particularitats, com a persones **individuals** i com a membres d'una **col·lectivitat**.

1. Observa't tu mateix/-a. Durant una estona pensa quines coses et fan ser tu mateix o tu mateixa, diferent dels teus amics i de la gent que t'envolta. Pensa, per exemple, en la teua manera de vestir, en les coses que t'agraden (menjars, esports, pel·lícules, llibres, aficions, roba i estètica...), en les experiències que has tingut en la teua vida que són originals o particulars (viatges, accidents, premis...), etc. Fes-ne una llista (de cinc a deu coses).
2. Aplegueu-vos per parelles o en grups de tres o quatre companys i expliqueu-vos aqueixes coses que us fan diferents a cadascun de vosaltres.
3. Després feu una llista de totes les coses que teniu en comú.

20

Com hem dit, les persones som **individualment** diferents les unes de les altres; i, **ahora**, som iguals o semblants en moltes coses. Així mateix, totes les **societats** humanes comparteixen (o haurien de compartir) molt: uns **mateixos drets** i uns **mateixos necessitats bàsiques** (alimentació, afecte, llibertat...) i, **ahora**, presenten característiques que les fan **diferents** o, a voltes, úniques.

4. Hi ha a la classe un company o una companya que prové d'un altre país? Què sabeu de la gent d'aquell país? Si no en sabeu massa coses, demaneu al vostre company o companya que us explique: on és aqueix país, quants habitants té, quina o quines llengües s'hi parlen, quin tipus de menjar és el més corrent, com s'hi diverteix la gent, com vesteixen, quins esports els agraden...
5. Ara pensem en nosaltres: els valencians. Fes una llista de coses que penses que són característiques de nosaltres. Després, ajunta't amb un company o companya i contrasta la llista.

Les persones i el grups humans (pobles, països, nacions...) han de tenir els mateixos drets. Entre aquests drets hi ha el de mantenir les seues característiques **personals** i **col·lectives** (costums i tradicions, llengua, cuina, festes, institucions polítiques, esports, etc.). Tots aquests elements són una riquesa per a tota la humanitat. En cada unitat d'aquest llibre hi haurà un capítol en què parlarem sobre aquestes qüestions.

21

Com ja hem avançat adés, aquest apartat pretén de posar les bases per al treball de la **sociolingüística** (actituds i conceptes) més sistemàtic i més aprofundit que es durà a terme en els tres cursos següents de l'ESO. Ací hem parat l'atenció sobre la necessitat de despertar la consciència i el respecte de la diversitat cultural. Alhora hem aprofitat per presentar algun dels elements més evidents i palpables que poden caracteritzar els valencians. Són trets que un adolescent pot observar i valorar: cuina, festes, tradicions, jocs populars, cultura popular, llengua, refranys, etc.

Aquest apartat té molt present la **nova diversitat** que amera les aules a l'hora d'ara: els aprenents arribats a casa nostra des de països sovint llunyans i poc coneguts. Veureu que sovint aprofitem, en les activitats que proposem, la informació que pot fornir de primera mà aqueix alumnat. Amb això incidim també sobre la **integració** a l'aula.

Treballem ací qüestions com ara les següents:

Unitat 1: La diversitat humana

Unitat 2: Els menjars: varietat i diversitat

Unitat 3: Les llengües: la diversitat i la identitat (1)

Unitat 4: Les llengües: la diversitat i la identitat (i 2). La literatura: molt més que l'art de la paraula

Unitat 5: La història: la memòria de qui som

Unitat 6: Les tradicions (1): del passat cap al futur

Unitat 7: Les tradicions (i 2): les paraules

3.5. CONEGUEM LA LLENGUA

✓ CONEGUEM LA LLENGUA

LÈXIC I SEMÀNTICA

LA POLISÈMIA

Sovint les paraules tenen més d'un significat, és a dir, són **polisèmiques**. Per exemple, si busquem al diccionari la paraula **cap** veurem que té, entre altres significats, els següents:

- "part superior del cos" (*Em fa mal el cap*)
- "negació d'una quantitat" (*D'acordts, no se'n sap cap*)
- "persona que ocupa un lloc de responsabilitat" (*La cap d'estudis vol que vagis al seu despatx*)
- "en direcció a" (*Vine cap aquí*)
- "punta de terra que entra dins la mar" (*Viu prop del cap de l'Horta*)

1. Explica els significats diferents que tenen les paraules en cursiva en les frases següents. Consulta el diccionari si cal.

1. Came estudia *trompa* al conservatori.
2. L'*elefant* té una *trompa* molt característica.
3. Aquell borratxo té una *trompa* que no s'aguant.
1. Ha fet una *marca* a la taula de la classe on s'asseu.
2. Jaume només es posa esparidenyes esportives de *marca*.
1. La prova automobilística tenia previst eixir de Dénia i arribar al coll de Rates a mitjan matí.
2. Em fa mal el *coll*.
1. Els pescadors han llançat la *xarxa* i han capturat bona cosa de peix.
2. El correu electrònic funciona perquè la *xarxa* connecta tots els ordinadors entre si.

2. Relaciona les paraules següents amb els dos significats que millor convinguen. En acabar escriu una frase amb cadascun dels significats.

- Atífel·li que s'empra per a contenir i transportar líquids
- Exercici matemàtic
- Individu d'un poble germànic que envai l'Imperi Romà
- Intervenció mèdica
- Temps actual
- Peça que cobreix i defensa el cap
- Recipient de vidre
- Regal

1. casc
2. operació
3. got
4. present

3. Busca al diccionari les paraules polisèmiques següents i escriu una frase amb cadascun dels significats que puga tenir.

- a) serra
- b) ratolí
- c) memòria
- d) pilota

22

LA DESCRIPCIÓ DE PERSONES

En la descripció de persones fem servir **adjectius qualificatius**, que expliquen com són aquestes persones físicament (l'aspecte del seu cos) o psicològicament (la seua manera de ser, de pensar, de comportar-se...).

4. Classifica els adjectius següents al lloc que corresponga.

alegre → estret/estreta → net/neta → alt/alta → expressiu/expressiva → ordenat/ordenada
 ample/ampla → feliç → antiquat/antiquada → fort/forta → prim/prima → baix/baixa
 gran → quadrat/quadrada → blau/blava → gros/grossa → redó/redona → bonic/bonica
 infeliç → ros/rossa → castany/castanya → llarg/llarga → brut/bruta → cuidat/cuidada
 lleig/lletja → seriós/seriosa → curt/curta → llis/llisa → simpàtic/simpàtica
 divertit/divertida → menut/menuda → trist/trista → dolç/dolça → modern/moderna
 viu/viva → dur/dura → moreno/morena → elegant → negre/hegra

LA CARA	ELS ULLS	EL NAS	EL CABELL	L'ASPECTE GENERAL	EL CARÀCTER	LA ROBA

5. Quins d'aquests adjectius s'adiuen amb la personalitat del Toni Duran, el protagonista de la lectura de la pàgina 15.

rialter → seriós → malfaener → rocker → setciàncies → refinat
 descorat → cridaner → esportiu → formal → elegant → intel·ligent
 estrafolari → bufó → brètol → discret → espavilat → prim → fort

23

És el bloc reservat al treball del component més estrictament lingüístic. És un espai dedicat a la **reflexió** sobre aspectes lexicosemàntics, morfosintàctics, fonètics i ortogràfics. Hem fet una **seqüenciació** dels continguts gramaticals que ens permet estudiar, analitzar i portar a la pràctica regles, normes i usos lingüístics des de la varietat d'estratègies didàctiques, des de la diversitat d'activitats i des d'amplitud de possibilitats que requereix cada cas concret.

La **metodologia** del treball gramatical ens demana que tractem els continguts segons un doble vessant: pretenem que l'alumnat faça servir un aspecte gramatical determinat i que ho aconsegueixca perquè prèviament o alhora és capaç d'interioritzar-lo, d'assimilar-lo, d'entendre'l i, per tant, d'incorporar-lo a la seua memòria a llarg termini (MLT). Només així podrem comptar realment amb individus competents, és a dir, amb persones que siguin capaces d'activar els recursos (el corpus gramatical d'una llengua) adquirits d'una forma conscient, reflexiva i experimentada. Per això, en el treball de la gramàtica, tot i tenir un pes important els continguts conceptuals, hi hem fet una insistència especial en la **sistematització** en l'ús dels diferents elements lingüístics. És a dir, ens hi hem fixat especialment en els **continguts procedimentals**. Ara bé, estem convençuts que els procediments sols no fan que l'alumne siga un bon usuari de la llengua. Això ens ha portat a fer un plantejament de les activitats que combinés la informació teòrica sobre un concepte lèxic, d'un tipus d'oració o respecte a uns sons determinats i la seua correspondència gràfica amb uns enunciat clars i d'instrucció directa per a l'aplicació pràctica del contingut.

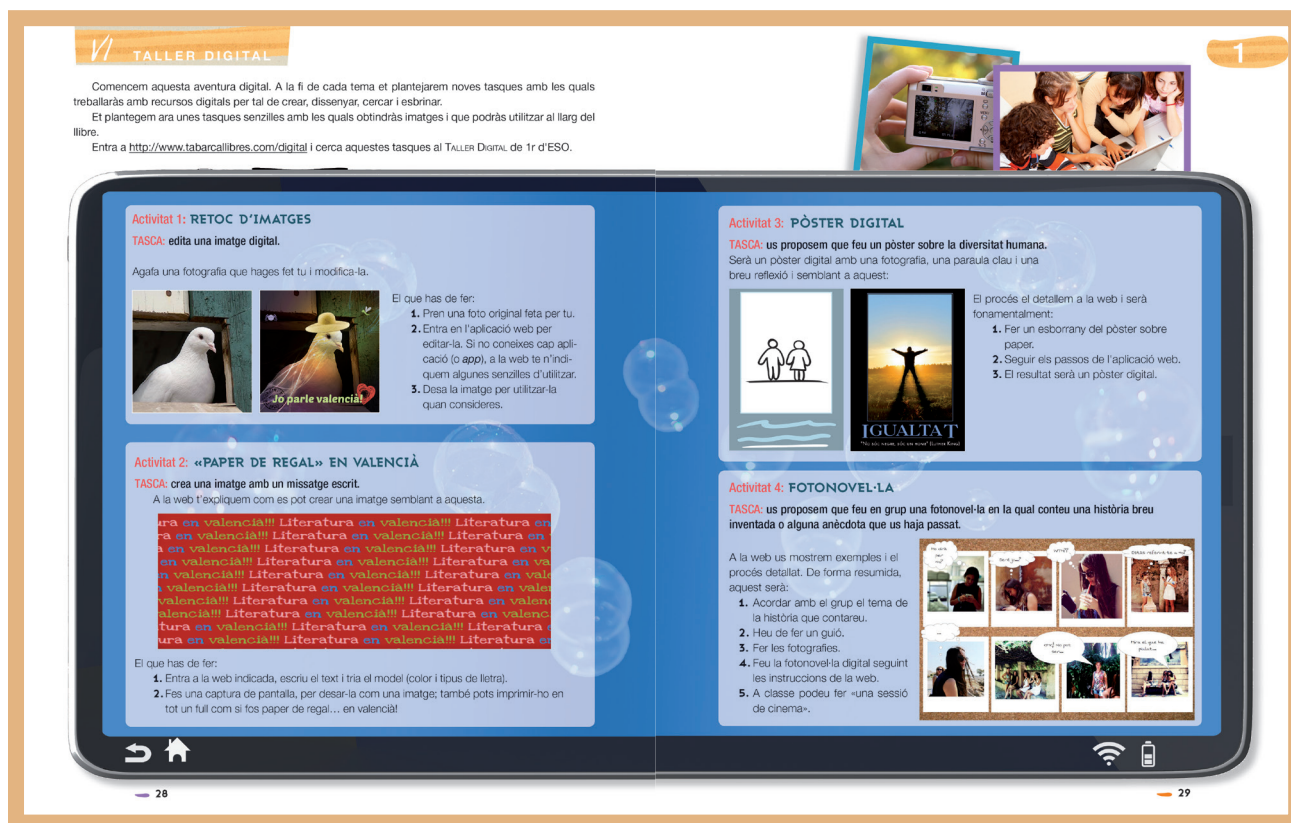
Sabem que el coneixement gramatical no farà alumnes competents si no tenen adquirides altres competències, però hem d'insistir en la necessitat de treballar el sistema de la llengua per fer que l'usuari no sols dispose dels instruments sinó que sàpia exactament quins s'hi han d'usar en cada cas o bé on i com pot localitzar-los.

Convé, finalment, que no perdem de vista els **contextos d'aprenentatge** que comparteixen alumnat i professorat. Amb les diferències de grau pròpies de cada cas concret, ens trobem amb una situació en què s'ensenya i s'aprén una llengua minoritzada. Això vol dir que, malgrat les diferències entre el fet objectiu que el valencià siga llengua primera (llengua utilitzada en primer lloc, llengua de l'entorn familiar més immediat) o llengua segona (llengua apresada en segon lloc), l'aprenentatge estarà indefectiblement vinculat a la situació de minorització. Una situació de minorització que ha de vèncer obstacles aliens a l'objecte lingüístic (consideració social, prejudicis, etc.) però que afecten indefugiblement l'aprenentatge. I convé no oblidar tampoc que cada dia s'incorpora als nostres centres alumnat nouvingut, alumnat que ni tan sols té (o tindrà) el valencià com a llengua segona, sinó com a llengua tercera o quarta.

És necessari, per tant, que quan ensenyem gramàtica tinguem en compte aquestes situacions per conèixer-ne les limitacions però també, i sobretot, per aprofitar els avantatges d'aquesta diversitat i de les competències adquirides en altres llengües².

²Per aprofundir en aquests aspectes podeu fer servir el *Quadern Diàlegs-1, Llengua pràctica* (Josep Martines, Jaume Fornés, Caterina Martínez i Josep Escolano, 2008, Ed. Marfil, Alcoi).

3.6. TALLER DIGITAL

A cada unitat plantejarem una sèrie d'activitats que conformen el TALLER DIGITAL. Aquestes activitats es basen en el contingut que es treballa a cada unitat. A partir d'aqueix contingut, hem dissenyat les activitats tenint en compte el següent:

1. Al **llibre imprés** sols apareixen indicades les directrius principals de cada activitat i una breu descripció. Al web de Tabarca (<http://www.tabarcallibres.com/digital>) s'explica cada activitat amb detall per mitjà de tutorials, text, imatges i vídeos.

2. Hem elaborat les activitats a fi de fomentar la **interactivitat**, la **creativitat**, la **resolució de problemes**, la **col·laboració** i la **recerca**.

L'alumnat crea poesies visuals, pòsters digitals, núvols de paraules, cartells de cinema, còmics digitals, etc.

També hem dissenyat miniquests i caceres del tresor.

3. Les activitats es fan per mitjà de recursos d'Internet, de la **Web 2.0**, i, en general, de les tècniques més noves en la matèria.

La Web 2.0 és el model actual d'Internet, on podem trobar molts recursos fàcils d'utilitzar a fi de crear les nostres produccions (poesies visuals, pòsters digitals, núvols de paraules, cartells de cinema, còmics digitals, etc.). Així, no caldrà descarregar ni comprar cap programari comercial.

Cas que no siga possible la connexió a Internet, plantejarem activitats alternatives a les plantejades al llibre imprés.

4. Pel que respecta a l'ús de les TIC, hem plantejat **activitats senzilles de fer**; no cal coneixements previs ni d'Internet ni de TIC en general.

La prioritat a l'hora de plantejar activitats és que no presenten cap dificultat tecnològica, ni al docent ni a l'alumne. Hem creat, doncs, activitats que puguen fer-se de forma molt senzilla.

A més, **hem experimentat** totes les activitats i tots els plantejaments didàctics quant a TIC a fi de comprovar que, efectivament, no plantegen cap dificultat. A més, **apareixen exemples** que poden servir de model per a fer-les.

5. Hem dissenyat activitats tenint en compte els **diversos suports** que es poden utilitzar: **ordinador, tauletes tàctils o mòbil**. En aquest sentit, s'indica, en cada cas, en quin suport es pot fer cada activitat i quin de tots és el recomanat.

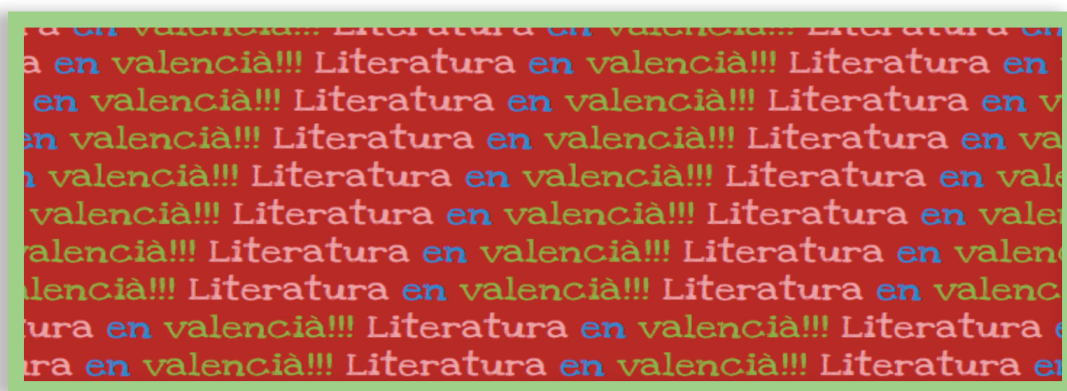
6. **Tipus d'activitats.**

Les activitats que es plantegen al llibre són, en essència, de tres tipus:

- a) Aplicacions web
- b) *MiniQuest*
- c) Cacera del tresor

a) Les **aplicacions web** són programes informàtics que no cal que ens els descarreguem al nostre ordinador. Sols cal entrar en una adreça web i seguir les instruccions que ens demanen a fi de fer el que correspon en cada cas (un pòster, un àlbum, etc.). A més, en el cas de les aplicacions web que hem triat, no cal que l'alumnat s'enregistre en les pàgines web on entra. D'aquesta forma, l'alumnat no hi ha de posar cap dada personal (compte, contrasenyes, etc.). Ho hem fet perquè **es preserve al màxim l'anonimat de l'alumnat i la protecció de les seues dades**.

Un exemple d'aquest tipus d'aplicacions el podem veure a continuació: apareix un quadre de text on l'estudiant només ha d'escriure el text que vol posar (en aquest cas, hem escrit "Jo parle valencià") amb el tipus de lletra que vol i automàticament l'aplicació web genera una imatge de "paper de regal" amb el text escrit.

Un altre exemple és l'aplicació web de per tal de crear un anunci publicitari de carretera. Hi apareix un formulari on l'alumnat només ha de pujar una imatge (en aquest cas uns festers d'esquena desfilant) i ha d'escriure el text (en aquest cas, han escrit "roba fester" i "La Valenciana"). Automàticament l'aplicació web genera una imatge amb un cartell publicitari i hi posa la imatge i el text, tal com es veu a continuació:

Cal dir que no hi ha aplicacions web en valencià per a fer les activitats plantejades. Així, hem fet servir aplicacions web que poden anar en espanyol o, fins i tot, en anglés. Això, però, no planteja cap problema en haver de fer l'activitat. Hi ha tutorials a la web de Tabarca (en text i en vídeo) que expliquen què s'ha de fer a cada aplicació web i, com veiem a l'exemple, sols és qüestió d'escriure en formularis, seleccionar coses o pujar imatges.

- b) **MiniQuest.** Aquest tipus d'activitat prové de l'anomenada *WebQuest*, literalment: "Investigació en la Web". No és un model nou: va ser en 1995 que Bernie Dodge va parlar d'aquest concepte per primera vegada. Ho va definir com "una activitat orientada a la investigació on tota o quasi tota la informació que s'utilitza procedeix de recursos d'Internet".

Fem servir la *WebQuest* en els llibres a partir de 3r d'ESO, ja que aquesta és més complexa i llarga. Per al nivell de 1r d'ESO, farem servir la *MiniQuest* ja que és una activitat més simplificada i curta. Mentre que la *WebQuest* està formada per *Introducció*, *Tasca*, *Procés*, *Avaluació* i *Conclusió*, les **parts** d'una *MiniQuest* són:

1. *Escenari*: estableix un context real i motivador. Situa l'alumnat en un rol per tal que li siga motivador fer l'activitat. Es presenta també la pregunta o qüestió important a resoldre.
2. *Tasca*: Inclou unes preguntes dissenyades per tal d'aconseguir la informació objectiva que cal per a contestar la pregunta important. Aquesta secció remet a llocs web d'Internet que tenen la informació sol·licitada.
3. *Producte*: com ja indica el nom, inclou una descripció del que l'alumnat ha de fer respecte a la pregunta important plantejada a l'escenari. El producte requereix que l'estudiant demostre comprensió. També apareix l'avaluació d'aquest producte.

- c) La **cacera del tresor** és un altre tipus d'activitat. Aquest model proposa una sèrie de preguntes a l'alumnat i li dóna adreces electròniques de llocs web en què pot aconseguir les respostes de les preguntes. Per finalitzar la tasca, es planteja una darrera pregunta, que l'estudiant ha de resoldre a partir de la informació de les qüestions plantejades anteriorment.

Les **parts** d'una cacera del tresor són:

1. *Introducció*: consisteix en la presentació del tema, treball o activitat que es desplegarà.
2. *Preguntes*: es plantegen una sèrie de preguntes, que l'alumnat podrà respondre fent una recerca per Internet.
3. *La gran pregunta*: generalment és una pregunta final, que permet a l'alumnat que demostre els coneixements que ha anat adquirint en la recerca d'informació prèvia.
4. *Recursos d'Internet*: és un recull d'adreces que tenen a veure amb el tema a treballar i referides a les preguntes que s'han de contestar.

3.7. RESUM

3.8. COMPROVACIÓ

RESUM

1

COMUNICACIÓ

L'entrevista personal és un text conversacional i periodístic basat en un intercanvi d'informació en què un entrevistador –o un periodista– interroga una persona amb la finalitat de determinar els trets més rellevants del seu caràcter, aconseguir informació sobre algun tema, etc.

LITERATURA

La literatura és l'art de produir un plaer emocional i estètic mitjançant la paraula. També fem servir el mot *literatura* per a designar el conjunt d'obres literàries d'una època o d'un país, d'una llengua o d'una cultura.

La literatura serveix a l'autor per a expressar les seues idees i els seus sentiments, per a parlar de la societat en què viu, per a descriure i contar les vivències que ha experimentat o ha imaginat. La literatura permet al lector descobrir mons nous, costums nous i altres maneres de pensar i conèixer-se a si mateix i la seua pròpia cultura.

SOM IGUALS: SOM DIFERENTS

Els éssers humans: diversos i iguals

Les persones i els grups humans (pobles, països, nacions...) han de tenir els mateixos drets. Entre aquests drets, hi ha el de mantenir les seues característiques personals i col·lectives (costums i tradicions, llengua, cuina, festes, institucions polítiques, esports, etc.). Tots aquests elements són una riquesa per a tota la humanitat.

CONEGUEM LA LLENGUA

Lèxic i semàntica

Les paraules polisèmiques són les que tenen més d'un significat, com per exemple cap, gat o banc. En la descripció de persones fem servir adjectius qualificatius que diuen com són aquestes persones, quins trets tenen les parts del seu cos o la seua manera de ser.

Morfologia i sintaxi

Les categories gramaticals són els tipes o classes de paraules d'una llengua i són el nom, el pronom, l'adjectiu, els determinants, els quantificadors, el verb, l'adverbi, les preposicions i els nexes.

Fonètica i ortografia

L'alfabet és el seguit de lletres o grafies que s'empren per a escriure els sons d'una llengua. El nostre alfabet consta de vint-i-sis lletres. Cal tenir en compte que:

- La lletra **c** (ce trencada: *puça*): es tracta de la lletra **c** modificada.
- Les lletres **k** i **w** només apareixen en paraules d'origen estranger.
- La lletra **y** només apareix com a part del dígraf **ny** (*muntyany*) o sola en paraules d'origen estranger.
- A més a més, en el sistema d'escriptura també hi ha els dígrafs (com la **tx** de *clòtxina*) i les lletres compostes (com el cas de la **ti** o **lli** en *ametlla* o *ametlla*).

30

COMPROVACIÓ

1

- Digues cinc qualitats que hauria de tenir el líder d'un grup.
- Escriu cinc preguntes necessàries per a saber si un company o una companya s'adiu amb la teua colla d'amics.
- Fes un relat de deu línies, com a mínim, que narre alguna anècdota del teu grup.
- Explica què és i per a què serveix la literatura.
- És un fet positiu la diversitat?, o seria millor que tothom (persones i pobles) tingues els mateixos costums, la mateixa llengua, mengés igual, etc.? Per què?
- Escriu una frase amb els significats que conegues de les paraules polisèmiques següents.
 - cap
 - xarxa
 - ratolí
- Escriu cinc adjectius que descriuen com és el protagonista del text «Toni Duran».
- Quines categories gramaticals hem estudiat en aquesta unitat?
- Digues la categoria gramatical a què corresponen les paraules subratllades de les frases següents.
 - El llibre de matemàtiques té una equació a la portada.
 - Hi de matí he descobert un suc de taronja i dues torrades.
 - M'agrada molt veure el ciclisme per televisió, pero jo jugue a bàsquet sempre que puc.
- Completa les paraules següents amb les lletres o els dígrafs que corresponguen en cada cas.
 - Se...e ju...es d'un ju...at men...en fe...e d'un pen...at
 - A la pla...a de Co...eus hi ha una past...eria.
 - L'automo...ilisme és un esport a...lscat i per...ós.

31

El **Resum** arreplega de forma breu els aspectes més importants que han aparegut en cada unitat. Vol actuar com a mitjà per a sistematitzar els conceptes bàsics treballats; una petita ajuda per a l'alumnat a l'hora de fer els seus propis resums i apunts per a preparar els exàmens. Hi distingim els apartats: “Comunicació”, “Literatura”, “Som iguals: som diferents” i “Coneguem la llengua”.

Al final de cada unitat trobareu una sèrie d'activitats d'**avaluació**. Convé que l'alumne les faci alhora que revisa el treball que s'ha dut a terme. Són fonamentalment activitats d'autoavaluació. Caldrà que vosaltres prepareu els vostres propis recursos d'avaluació que abasten les quatre habilitats; aqueixa és l'única garantia que l'instrument d'avaluació s'ajuste al que realment heu fet (heu pogut) fer a classe.

Per a la revisió i la **correcció dels textos escrits** dels alumnes podem guiar-nos per alguna de les alternatives següents:

- A partir del comentari que fa el professor o professora d'un dels textos produït pels alumnes, cadascú s'autocorregeix l'escrit.
- Cada alumne intercanvia l'escrit amb un altre company o companya, comparen els resultats i anoten les observacions que després hauran de comunicar a la resta de la classe.
- Seleccionem una producció escrita per cada grup de treball. El grup corregeix l'escrit i la persona que fa de portaveu n'exposarà les observacions. L'autor o l'autora de l'escrit haurà d'explicar aquestes observacions.
- El professor o professora pot arreplegar els escrits, corregir-los tots i retornar-los als alumnes perquè els refacen en funció de les observacions que els haurà fet. Aquesta possibilitat implica menys participació de l'alumnat i una càrrega excessiva per al docent; a més, no sempre té repercussió en la millora de les produccions escrites.

Per a l'anàlisi, la revisió i la correcció de les produccions orals dels alumnes convé que els professors elaboren una fitxa de valoració que podria seguir aquest esquema. Convé que els alumnes tinguin al davant aqueixa fitxa i que participen en l'avaluació pròpia i dels companys/-es:

FITXA DE VALORACIÓ DE L'EXPRESSIÓ ORAL

Correcció lingüística:

- Pronunciació: finals consonàntics, fricatives, laterals, vocalisme, enllaços...
- Lèxic: barbarismes, imprecisions ...
- Morfosintaxi: concordances, connectors, pronominalització...

Claredat en l'expressió: articulació, volum, ritme, repeticions, rectificacions...

Força expressiva: manteniment de l'atenció, entonació, expressivitat, gesticulació...

Contingut de l'expressió (coherència i cohesió textual): adequació al context, estructura textual, claredat d'idees, ordenació de les idees, selecció de les idees...

Observacions.

4. OBJECTIUS ESPECÍFICS I COMPETÈNCIES de VALENCIÀ 1r ESO: Llengua i Literatura

UNITAT 1: QUINA COLLA!

En acabar la unitat, els aprenents han de ser capaços de:

1. Expressar oralment i per escrit els valors de l'amistat mitjançant la descripció de les qualitats del seus amics.
2. Distingir en un text donat les característiques dels membres d'una colla d'amics i d'una família.
3. Llegir, interpretar i elaborar textos basats en anècdotes de temàtica juvenil.
4. Identificar les marques lingüístiques de textos conversacionals, concretament, de l'entrevista.
5. Elaborar entrevistes amb preguntes pertinents les respostes de les quals faciliten dades relacionades amb el perfil d'una persona (aspecte físic, manera de vestir, de pensar i d'actuar).
6. Valorar positivament la bellesa interior de les persones i augmentar de manera saludable i positiva el nivell d'autoestima personal.
7. Explicar el paper de la literatura com a peça clau del patrimoni cultural i factor identitari fonamental.
8. Valorar i reconèixer la importància de la literatura en la condició humana.
9. Distingir les funcions de la literatura.
10. Reflexió sobre la importància de la lectura i l'escriptura com a mitjans lúdics i d'aprenentatge.
11. Ser conscients i respectar les diferències que hi ha entre els individus i entre les col·lectivitats humanes.
12. Identificar el concepte de polisèmia.
13. Fer servir la polisèmia com a mecanisme de precisió en l'expressió.
14. Utilitzar el vocabulari relacionat amb la descripció de les persones en contextos comunicatius reals o versemblants.
15. Utilitzar els adjectius qualificatius més adequats per a la descripció de les persones.
16. Identificar i analitzar les categories gramaticals o classes de paraules.
17. Conèixer l'alfabet i distingir-hi les lletres i els dígrafs.
18. Utilitzar les lletres i els dígrafs com a elements bàsics per al coneixement del codi escrit.
19. Valorar positivament la importància de l'aplicació correcta de les normes ortogràfiques com a element d'integració social en una comunitat lingüística.
20. Aplicar tècniques d'avaluació, autoavaluació i coavaluació en les produccions orals.
21. Participar en equips de treball per aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat; donar suport a companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions, així com utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.
22. Utilitzar les eines digitals més comunes de les TIC per a editar imatges amb missatges escrits i dissenyar presentacions multimèdia com ara una fotonovel·la basada en històries i anècdotes personals, col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes, etc.
23. Valorar els aspectes positius de les TIC per a la cerca i el contrast d'informació.

UNITAT 2: SORT, SABER I... GUANYAR!

En acabar la unitat, els aprenents han de ser capaços de:

1. Deduir, sintetitzar i verbalitzar informació a partir de dades rebudes oralment o a través d'una imatge.
2. Llegir i interpretar textos dialogats assumint el rol del personatge que ha d'interpretar i aplicant tècniques expressives teatrals.
3. Dissenyar les normes de participació de diferents concursos juvenils amb la intenció de promoure activitats extraescolars.
4. Participar activament en la realització de diferents concursos de temàtica juvenil.
5. Explicar de viva veu l'estructura d'un concurs com a text instructiu.
6. Distingir les característiques més rellevants dels gèneres literaris: poesia, narrativa, teatre i assaig.
7. Analitzar les marques lingüístiques de textos literaris escrits en prosa i en vers.
8. Identificar les semblances i les diferències que hi ha entre el llenguatge literari i el llenguatge quotidià.
9. Diferenciar el significat de termes literaris com: *prosa*, *vers*, *còmput sil·làbic*, *rima*...
10. Conèixer i utilitzar alguns dels recursos expressius del llenguatge literari, com ara: l'adjectivació, la comparació, la rima, la metàfora, la sinestèsia, la personificació, la hipèrbole...
11. Redactar textos literaris basats en l'expressió de vivències personals fent servir els recursos literaris treballats en la unitat.
12. Conèixer trets bàsics de la gastronomia tradicional valenciana.
13. Valorar els hàbits gastronòmics i alimentaris com un tret cultural i com a signe visible de la diversitat humana.
14. Explicar el concepte de sinonímia i les classes de sinonímia (total i parcial).
15. Explicar el concepte de sinonímia territorial o geosinonímia com un fenomen habitual en totes les llengües.
16. Ser capaç de substituir mots de caràcter genèric per altres de significat més precís.
17. Utilitzar el vocabulari relacionat amb els esports en contextos comunicatius reals o versemblants.
18. Expressar oralment i per escrit les preferències en els esports i en les activitats de lleure.
19. Utilitzar correctament els mecanismes morfològics més habituals per al canvi de gènere i nombre dels substantius i dels adjectius.
20. Utilitzar correctament les grafies que representen els fonemes palatals sonors: *g*, *j*, *tg*, *tj*.
21. Utilitzar les eines digitals més comunes de les TIC per a enriquir l'ortografia, la gramàtica i el lèxic relacionats amb el centre d'interés de la unitat: núvol de paraules, la cacera del tresor.

UNITAT 3: RERE UNA PISTA

En acabar la unitat, els aprenents han de ser capaços de:

1. Explicar oralment i per escrit una situació donada per una imatge, incloent-hi la descripció de persones, d'objectes i d'escenaris o paisatges.
2. Deduir, sintetitzar i verbalitzar informació a partir de dades rebudes oralment o a través d'una imatge.
3. Elaborar textos de caire expositivodescriptiu, com ara els informes policíacs.
4. Identificar l'estructura i els elements que integren els textos narratius.
5. Conèixer els diferents tipus de novel·la pel que fa a la temàtica.
6. Identificar els trets característics de la novel·la negra.
7. Familiaritzar-se amb la lectura de textos narratius del gènere policíac, com ara la novel·la *Ferum de silenci* de Pep Castellano.
8. Valorar la llengua com un dels trets culturals i identitaris més importants de les col·lectivitats humanes.

9. Conèixer la diversitat lingüística de les comarques valencianes i d'Europa i del món.
10. Utilitzar adequadament el lèxic referit al món de la policia.
11. Valorar i reconèixer els argots, especialment l'argot de la delinqüència, com un aspecte important de la variació lingüística.
12. Distingir i utilitzar els possessius tòpics i àtons.
13. Utilitzar oralment i per escrit els numerals cardinals, ordinals, partitius i múltiples.
14. Aplicar les normes ortogràfiques de les consonants *x*, *tx*, *ig* i *ix*.
15. Distingir auditivament els diferents sons de la grafia *x* i articular-los correctament.
16. Valorar positivament la importància de l'aplicació correcta de les normes ortogràfiques.
17. Crear una novel·la digital gràfica fent servir una aplicació web.
18. Conèixer diverses llengües del món a partir de les activitats indicades en una *MiniQuest*.

UNITAT 4: LA POR ÉS LLIURE

En acabar la unitat, els aprenents han de ser capaços de:

1. Deduir, sintetitzar i verbalitzar informació a partir de dades rebudes oralment, a través d'una imatge o per escrit.
2. Expressar oralment i per escrit gustos i preferències respecte als gèneres de terror.
3. Familiaritzar-se amb la lectura de textos narratius de terror, com ara el conte *A la carretera de Brighton* de Richard Barham Middelton.
4. Reconèixer l'espai narratiu on es desenvolupa l'acció d'una història.
5. Conèixer les característiques dels diferents tipus de diàlegs: el d'estil directe i el d'estil indirecte.
6. Identificar els trets característics de les narracions de terror.
7. Escriure relats de terror breus.
8. Explicar el paper de la literatura com a peça clau del patrimoni cultural i factor identitari fonamental.
9. Conèixer els nostres clàssics literaris antics i contemporanis.
10. Utilitzar adequadament el lèxic referit a la por i el terror.
11. Conèixer i utilitzar correctament els pronoms personals forts.
12. Conèixer i utilitzar correctament els demostratius.
13. Conèixer i utilitzar correctament els indefinits d'ús més freqüent.
14. Discriminar auditivament les vocals *e* i *o* obertes i tancades.
15. Produir correctament les vocals *e* i *o* obertes i tancades.
16. Evitar errors comuns en l'ús de les vocals *a* i *e* en posició inicial.
17. Crear un cartell de cinema fent servir una aplicació web.
18. Dissenyar un pòster digital literari fent servir una aplicació web.
19. Fer un vídeo sobre animació lectora en valencià.

UNITAT 5: AVENTURA SOBRE LA TERRA

En acabar la unitat, els aprenents han de ser capaços de:

1. Explicar oralment i per escrit una situació donada per una imatge, incloent-hi la descripció de persones, d'objectes i d'escenaris o paisatges.
2. Deduir, sintetitzar i verbalitzar informació a partir de dades rebudes oralment o a través d'una imatge.
3. Reconèixer les diferències que hi ha entre una descripció objectiva i una descripció subjectiva.
4. Identificar els diferents tipus de descripció, com ara, les d'ambient, les de personatges, d'animals o de paisatges.

5. Utilitzar els adjectius qualificatius més adequats per a la descripció de les persones, els ambients, els personatges, els animals o els paisatges.
6. Elaborar descripcions objectives a partir d'imatges, de l'observació directa o inventades.
7. Elaborar descripcions literàries diverses fent servir recursos expressius, com ara, l'adjectivació, l'enumeració, la comparació, la metàfora i algunes expressions de sentit figurat.
8. Valorar la història del país com a memòria de la identitat col·lectiva.
9. Conèixer elements de referència de la nostra història.
10. Utilitzar el vocabulari bàsic del paisatge.
11. Identificar els topònims i els gentilicis com a formes de denominar llocs i persones en una llengua determinada.
12. Utilitzar els topònims i els gentilicis valencians.
13. Valorar positivament l'ús dels topònims i dels gentilicis en la llengua pròpia minoritzada en contextos de llengües en contacte.
14. Identificar i utilitzar correctament l'estructura de l'oració simple.
15. Conèixer i utilitzar els adverbis.
16. Conèixer i utilitzar les preposicions.
17. Conèixer els conceptes de síl·laba, diftong i hiat i les regles d'accentuació.
18. Aplicar correctament les regles d'accentuació.
19. Valorar positivament l'aplicació correcta de les normes d'accentuació.
20. Crear una galeria fotogràfica sobre toponímia de l'entorn fent servir una aplicació web.
21. Conèixer amb recursos multimèdia topònims valencians per mitjà d'una *MiniQuest*.

UNITAT 6: A TAULA I AL LLIT, AL PRIMER CRIT

En acabar la unitat, els aprenents han de ser capaços de:

1. Desenvolupar actituds positives cap a una alimentació saludable.
2. Emprar adequadament el lèxic referit a l'alimentació (nom dels aliments, recipients que els embolcallen, procés d'elaboració...).
3. Explicar les qualitats d'aliments diversos atenent la textura, el sabor, els valors energètics...
4. Desenvolupar actituds crítiques i analítiques entorn dels anuncis publicitaris de diferents aliments i begudes.
5. Conèixer la finalitat dels anuncis publicitaris i analitzar les característiques formals més destacables.
6. Produir oralment i per escrit anuncis publicitaris d'aliments i begudes que formen part d'una dieta sana i equilibrada.
7. Realitzar de forma organitzada i coherent una exposició oral sobre les qualitats de diversos aliments o plats característics de la cuina valenciana (sabors, procés d'elaboració, valors nutritius...).
8. Realitzar correctament el còmput sil·làbic d'un vers, identificant el nombre de síl·labes, la cesura, els hemistiquis i la rima.
9. Determinar l'estructura de la rima en un poema.
10. Llegir, memoritzar i recitar adequadament poemes d'autors com ara Miquel Martí i Pol, Miquel Descot i Vicent Andrés Estellés.
11. Elaborar poemes fent servir les lleis mètriques de la poesia (còmput sil·làbic, estrofa, rima...).
12. Valorar els costums i les tradicions com a manifestació de la diversitat humana i de la identitat cultural.
13. Conèixer costums i tradicions valencianes remarcables.
14. Utilitzar adequadament el lèxic referit a l'alimentació.

15. Conèixer i utilitzar adequadament frases fetes construïdes amb el verb *fer* i frases fetes referides al lèxic del menjar.
16. Identificar els constituents de l'oració simple i l'orde habitual (subjecte, predicat, nucli del subjecte i nucli del predicat).
17. Explicar el mecanisme de la concordança entre subjecte i verb com a element cohesionador de l'oració.
18. Identificar el subjecte en les oracions amb subjecte elidit.
19. Conèixer el concepte de conjugació verbal i identificar la conjugació a què pertanyen els verbs a partir de l'infinitiu.
20. Conjuguar correctament el present d'indicatiu de les conjugacions regulars.
21. Sistematitzar l'ús dels temps del passat i del futur dels verbs regulars i dels verbs irregulars més habituals.
22. Conèixer la correspondència entre el passat simple i el passat perifràstic.
23. Utilitzar correctament els accents diacrítics d'ús més freqüent.
24. Utilitzar correctament l'apostrofació, incloent-hi les excepcions més importants a les regles d'apostrofació.
25. Utilitzar correctament les contraccions dels articles masculins *el* i *els* amb les preposicions *a*, *de*, *per* i la contracció *ca*.
26. Utilitzar les eines digitals més comunes de les TIC per a dissenyar presentacions multimèdia on s'enregistraran lectures de poemes. Caldrà aplicar-hi les tècniques expressives teatrals, afegir imatges a fi de crear murals, que enriqueixen el text literari, i anuncis publicitaris, relacionats amb el centre d'interès de la unitat.

UNITAT 7: MIRA COM RIU!

En acabar la unitat, els aprenents han de ser capaços de:

1. Explicar de viva veu i amb fluïdesa experiències de la vida quotidiana on facen paleses característiques de la seua personalitat respecte de l'humor.
2. Valorar positivament el sentit de l'humor com a recurs indispensable per a enriquir l'autoestima i la sociabilitat.
3. Llegir i narrar positivament textos divertits, com ara acudits, succeïts i altres facècies que desenvolupen el sentit de l'humor de manera creativa.
4. Identificar els elements lingüístics dels textos conversacionals.
5. Conèixer els diferents tipus de textos conversacionals.
6. Analitzar els trets més rellevants dels textos conversacionals escrits: els diàlegs del còmic.
7. Elaborar textos conversacionals escrits.
8. Reconèixer les marques lingüístiques dels textos conversacionals literaris, especialment en el teatre escrit.
9. Valorar positivament el teatre com a fet literari i com a espectacle.
10. Escriure petits textos teatrals segons un model donat.
11. Valorar els refranys i la literatura popular com a manifestació de la diversitat humana i de la identitat cultural.
12. Conèixer refranys i elements de la nostra literatura popular.
13. Conèixer i utilitzar frases fetes amb el verb *fer*.
14. Conèixer i utilitzar frases fetes referides al cos.
15. Conèixer i utilitzar les frases per a l'expressió de l'alegria i la tristesa.
16. Conèixer el concepte d'onomatopeia i els mecanismes de creació de les onomatopeies.

17. Utilitzar adequadament algunes onomatopeies d'ús habitual.
18. Conèixer el lèxic necessari per a descriure una motocicleta.
19. Utilitzar adequadament el lèxic referit a les motocicletes.
20. Conèixer el concepte i els tipus del temps condicional.
21. Conèixer i identificar les formes del passat i de futur dels verbs irregulars: *fer, venir, saber...*
22. Conjuguar i utilitzar adequadament els condicionals simple i compost dels verbs de les conjugacions regulars.
23. Explicar què és el mode subjuntiu i quines actituds del parlant expressa.
24. Conjuguar i utilitzar adequadament els temps del mode subjuntiu de les conjugacions regulars: present, imperfet, perfet i plusquamperfet.
25. Explicar què és el mode imperatiu i el seu ús per a expressar ordes en frases afirmatives.
26. Utilitzar adequadament les formes de l'imperatiu i del subjuntiu de les conjugacions regulars per a expressar ordes en frases afirmatives (imperatiu) i prohibicions en frases negatives (subjuntiu).
27. Discriminar auditivament la essa sonora [z] i la essa sorda [s].
28. Produir correctament la essa sonora [z] i la essa sorda [s].
29. Conèixer i utilitzar correctament les principals regles ortogràfiques per a la representació de la essa sonora [z] i la essa sorda [s]: grafies s, z, ss, c i ç.
30. Dissenyar un còmic digital fent servir una aplicació web.
31. Crear un refrany visual fent servir una aplicació web.
32. Coneixer amb recursos multimèdia literatura popular a partir de les activitats indicades a una *MiniQuest*.

5. CONTINGUTS de VALENCIÀ 1r ESO: Llengua i Literatura

	I. CONTACTE	II. COMUNICACIÓ	III. LITERATURA
UNITAT 1	QUINA COLLA!	<ul style="list-style-type: none"> • L'entrevista personal • Com és la teua colla d'amics? 	<ul style="list-style-type: none"> • Què és i per a què serveix la literatura?
UNITAT 2	SORT, SABER, I... GUANYAR!	<ul style="list-style-type: none"> • Els concursos • Els textos conversacionals: els qüestionaris, els tests i les enquestes dels concursos. 	<ul style="list-style-type: none"> • El llenguatge literari: els gèneres literaris i els recursos expressius
UNITAT 3	RERE UNA PISTA	<ul style="list-style-type: none"> • Un cas detectivesc • Els textos expositius i descriptius: l'informe 	<ul style="list-style-type: none"> • L'estructura dels textos narratius i els elements de la narració • La novel·la negra
UNITAT 4	LA POR RESPIRA EN TU	<ul style="list-style-type: none"> • Les històries de por • L'espai i els diàlegs dels textos narratius 	<ul style="list-style-type: none"> • Les narracions de terror

IV. SOM IGUALS: SOM DIFERENTS	V. CONEGUEM LA LLENGUA	VI. TALLER DIGITAL	VII. RESUM VIII. COMPROVACIÓ
<ul style="list-style-type: none"> Els éssers humans: diversos i iguals 	Lèxic i semàntica <ul style="list-style-type: none"> La polisèmia La descripció de persones Morfologia i sintaxi <ul style="list-style-type: none"> Les categories gramaticals Fonètica i ortografia <ul style="list-style-type: none"> L'alfabet: lletres i dígrafs 	<ul style="list-style-type: none"> Retoc d'imatges «Paper de regal» en valencià Pòster digital Fotonovel·la 	
<ul style="list-style-type: none"> Els menjars: varietat i diversitat 	Lèxic i semàntica <ul style="list-style-type: none"> La sinonímia La precisió lèxica Els esports Morfologia i sintaxi <ul style="list-style-type: none"> El substantiu: gènere i nombre L'adjectiu: gènere i nombre Fonètica i ortografia <ul style="list-style-type: none"> Els sons [dʒ] i [g] Les grafies g, j, tg, tj 	<ul style="list-style-type: none"> Núvol de paraules Cacera del tresor «Una jornada gastronòmica virtual» 	
<ul style="list-style-type: none"> Les llengües: la diversitat i la identitat (1) 	Lèxic i semàntica <ul style="list-style-type: none"> Els estris de la perfecta detectiva Vocabulari de lladres i policies L'argot de les novel·les de detectius Morfologia i sintaxi <ul style="list-style-type: none"> Els possessius Els numerals: cardinals, ordinals, partitius i col·lectius Fonètica i ortografia <ul style="list-style-type: none"> Les grafies x, tx, ig i ix Els sons de la consonant x 	<ul style="list-style-type: none"> Novel·la digital gràfica Miniquest «La volta al món en 80 llengües» 	
<ul style="list-style-type: none"> Les llengües: la diversitat i la identitat (2) 	Lèxic i semàntica <ul style="list-style-type: none"> El vocabulari del terror Morfologia i sintaxi <ul style="list-style-type: none"> Els pronoms personals forts Els demostratius Els quantificadors Fonètica i ortografia <ul style="list-style-type: none"> Les vocals e i o obertes i tancades 	<ul style="list-style-type: none"> Cartell de cinema digital Pòster «Literatura en la nostra llengua» Vídeo «Llegim en la nostra llengua» 	

	I. CONTACTE	II. COMUNICACIÓ	III. LITERATURA
UNITAT 5	AVENTURA SOBRE LA TERRA	<ul style="list-style-type: none"> • Els rècords als últims confins de la Terra • Els textos descriptius: el paisatge 	<ul style="list-style-type: none"> • La descripció literària i els recursos literaris de la descripció
UNITAT 6	A TAULA I AL LLIT, AL PRIMER CRIT	<ul style="list-style-type: none"> • Els anuncis publicitaris 	<ul style="list-style-type: none"> • La poesia • Les lleis mètriques
UNITAT 7	MIRA COM RIU!	<ul style="list-style-type: none"> • Els textos conversacionals: els diàlegs del còmic 	<ul style="list-style-type: none"> • Els textos conversacionals literaris: el text teatral

IV. SOM IGUALS: SOM DIFERENTS	V. CONEGUEM LA LLENGUA	VI. TALLER DIGITAL	VII. RESUM	VIII. COMPROVACIÓ
<ul style="list-style-type: none"> La història: la memòria de qui som 	<p>Lèxic i semàntica</p> <ul style="list-style-type: none"> El paisatge Topònims i gentilicis <p>Morfologia i sintaxi</p> <ul style="list-style-type: none"> L'estructura de l'oració simple Els adverbis i les locucions adverbials Les preposicions <p>Fonètica i ortografia</p> <ul style="list-style-type: none"> Sil·laba i accentuació Regles d'accentuació Diftong i hiat 	<ul style="list-style-type: none"> Galeria fotogràfica en línia «On visc» Miniquest «El País Valencià. Un viatge de contrastos» 		
<ul style="list-style-type: none"> Les tradicions (1): del passat cap al futur 	<p>Lèxic i semàntica</p> <ul style="list-style-type: none"> Les frases fetes El menjar <p>Morfologia i sintaxi</p> <ul style="list-style-type: none"> L'orde dels mots en l'oració simple. La concordança subjecte-verb El verb. Les conjugacions. Les formes del mode indicatiu: present, passat i futur <p>Fonètica i ortografia</p> <ul style="list-style-type: none"> L'accent diacrític L'apostrofació i la contracció 	<ul style="list-style-type: none"> Avatar poeta Poesies visuals Anunci publicitari digital 		
<ul style="list-style-type: none"> Les tradicions (i 2): les paraules 	<p>Lèxic i semàntica</p> <ul style="list-style-type: none"> Les frases fetes Frases per a l'expressió de l'alegria i la tristor Les onomatopeies El motor <p>Morfologia i sintaxi</p> <ul style="list-style-type: none"> Els verbs irregulars El condicional El subjuntiu L'imperatiu <p>Fonètica i ortografia</p> <ul style="list-style-type: none"> La essa sonora [z] i la essa sorda [s] 	<ul style="list-style-type: none"> Còmic digital Refrany visual Miniquest «Les rondalles i els contes populars» 		

6. CRITERIS D'AVALUACIÓ de VALENCIÀ 1r ESO: Llengua i Literatura

Bloc 1: Escoltar i parlar

BL1.1. Participar activament i respectuosament en conversacions, discussions i deliberacions, especialment per a resoldre conflictes interpersonals, seguint instruccions, demanant el torn de paraula, disculpant-se i responent a una disculpa, etc., utilitzant el lèxic adequat al nivell educatiu i les estratègies d'interacció oral.

CC: CCLI C CS C

BL1.2. Participar en equips de treball per a aconseguir metes comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat; donar suport a companys i companyes demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions, així com utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.

CC: CCLI SIEE CSC

BL1.3. Interpretar textos orals i audiovisuals de generes, tipologies i registres diferents, especialment conversacionals, narratius i descriptius propis dels àmbits personal, acadèmic i social pròxims als interessos de l'alumnat, analitzant les característiques formals i de contingut i els elements no verbals, utilitzant, seguint models, les estratègies de comprensió oral adequades al text i al propòsit de l'escolta.

CC: CCLI C CS C

BL1.4. Produir de forma oral, amb el suport de les TIC i l'ajuda del professor, textos breus dels àmbits personal, acadèmic i social, de temes pròxims a l'alumne, especialment de tipologia textual narrativa i descriptiva, utilitzant les estratègies d'expressió oral i els elements no verbals adequats a la situació comunicativa i a l'objectiu proposat, aplicant les propietats textuais i el lèxic adequat al nivell, per a practicar aprenentatges lingüístics i estructurar el pensament.

CC: CCLI CAA CSC SIEE

BL1.5. Avaluar, amb l'ajuda del professorat, les produccions orals pròpies i dels companys, atenent la quantitat, qualitat, rellevància, pertinència i claredat, i les normes de prosòdia, per a progressar en la competència comunicativa oral.

CC: CCLI CAA

BL1.6. Reconèixer els estudis i professions vinculats als coneixements del nivell educatiu i identificar els coneixements, habilitats i competències que demanen per a relacionar-les amb les seues fortaleces i preferències.

CC: CSC SIEE

Bloc 2: Llegir i escriure

BL2.1. Interpretar textos escrits en suports diversos, dels àmbits personal, acadèmic i social, de tipologies diverses (especialment narratius i descriptius de forma autònoma, instructius i expositius breus, relacionats amb l'activitat acadèmica, amb l'ajuda del professorat i dels companys, i seqüències argumentatives breus i senzilles), a través de l'anàlisi dels elements formals i de continguts propis del nivell acadèmic, utilitzant les estratègies de comprensió lectora adequades al text i a l'objectiu de la lectura, per a construir el significat global del text i per al gaudi personal.

CC: CCLI CAA CSC

BL2.2. Planificar i escriure, amb adequació, coherència, cohesió, correcció ortogràfica, gramatical i lèxica del nivell educatiu, textos en suports diversos dels àmbits personal, acadèmic i social, de diverses tipologies (especialment narratius i descriptius, de forma autònoma i creativa, instructius i expositius breus relacionats amb l'activitat acadèmica amb l'ajuda del professorat i dels companys, i justificacions breus i senzilles), aplicant les estratègies del procés d'escriptura i utilitzant un llenguatge no discriminatori.

CC: CCLI CAA CSC SIEE

BL2.3. Avaluar, amb ajuda de guies i del professorat, individualment i en equip, els textos escrits propis o aliens, com a part del procés d'escriptura, identificant els errors d'adequació, coherència, cohesió i correcció del nivell educatiu, i resolent els dubtes de forma reflexiva i dialogada, amb l'ajuda de diccionaris impresos o digitals i altres fonts de consulta.

CC: CCLI CAA

BL2.4. Resumir textos orals i escrits narratius i descriptius, seleccionant les informacions essencials, generalitzant informacions relacionades i elaborant un text coherent i cohesionat que no reproduïska literalment parts del text original, amb la finalitat d'informar del contingut dels textos altres persones.

CC: CCLI CAA

BL2.5. Realitzar amb creativitat tasques o projectes de treball individuals o col·lectius, amb ajuda de guies i models i la direcció del professorat, sobre temes motivadors per a l'alumnat, seguint les fases del procés d'un projecte de treball, per a obtenir un producte final original de caràcter narratiu o descriptiu, fent una previsió de recursos i temps ajustada als objectius proposats; adaptar-lo a canvis i imprevistos transformant les dificultats en possibilitats; avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final, i comunicar de forma personal els resultats obtinguts.

CC: CCLI CAA SIEE

BL2.6. Realitzar projectes de treball individuals i en equips cooperatius, sobre temes del currículum (amb especial interès per les obres literàries) o sobre temes socials, científics i culturals, del nivell educatiu, buscant i seleccionant informació en mitjans digitals de forma contrastada; crear continguts per mitjà d'aplicacions informàtiques d'escriptori, i col·laborar i comunicar-se amb altres filtrant i compartint informació i continguts digitals de forma segura i responsable.

CC: CD CAA SIEE

BL2.7. Realitzar amb ajuda de models, de forma eficaç, tasques o projectes; tindre iniciativa per a emprendre i proposar accions sent conscient de les seues fortaleeses i debilitats; mostrar curiositat i interès durant el desenrotllament, i actuar amb flexibilitat buscant amb suport solucions alternatives.

CC: SIEE

Bloc 3: Coneixement de la llengua

BL3.1. Identificar les distintes categories gramaticals que componen un enunciat, establint la concordança gramatical entre estes, i classificar-les i reconéixer el paper gramatical i semàntic que exercixen en el discurs, per a utilitzar-les amb correcció en la comprensió i creació de textos narratius i descriptius.

CC: CCLI

BL3.2. Crear i revisar textos escrits aplicant correctament les normes ortogràfiques de la llengua pròpies del nivell educatiu.

CC: CCLI CAA

BL3.3. Identificar els distints procediments de creació del lèxic, propis del nivell educatiu, distingint entre els morfològics i els préstecs d'altres llengües, per a enriquir el vocabulari.

CC: CCLI CAA

BL3.4. Explicar les relacions d'igualtat-semblança i d'oposició-contrarietat que s'establixen entre les paraules per a captar el sentit global d'un text.

CC: CCLI CAA

BL3.5. Identificar el subjecte, per mitja de l'establiment de la concordança amb el verb, i el predicat, així com els complements del verb adequats al nivell educatiu, per a expressar-se i redactar textos narratius i descriptius amb major correcció i propietat.

CC: CCLI CAA

BL3.6. Reconéixer els elements de la comunicació que intervenen en textos narratius i descriptius i justificar si complixen les propietats textuais, atenent principalment la coherència, pròpies del nivell educatiu, per a, després d'un procés de reflexió, realitzar un ús adequat de la llengua.

CC: CCLI CAA CSC

BL3.7. Reconéixer les diferents llengües que conformen la realitat plurilingüe d'Espanya, explicar els seus trets característics i establir la distribució geogràfica d'eixes llengües, per a enriquir-se i desenrotllar una actitud respectuosa cap a un entorn plurilingüe i pluricultural.

CC: CCLI CSC

Bloc 4: Educació literària

BL4.1. Realitzar lectures d'obres literàries pròximes als seus gustos, triades lliurement o a proposta del professor, en silenci, en veu alta o participant en dramatitzacions i improvisacions de textos adequats al nivell, aplicant, si és el cas, tècniques expressives i teatrals.

CC: CCLI SIEE CEC

BL4.2. Elaborar un portfolio, amb una selecció de documents i creacions realitzats a partir de lectures, literàries i no literàries, pròximes als interessos de l'alumnat, de forma reflexiva i crítica.

CC: CCLI SIEE CEC

BL4.3. Exposar, en suports diversos, orals i escrits, de forma guiada, les conclusions crítiques i raonades, sobre les connexions entre la literatura, les arts i la ciència, analitzant i comparant obres, personatges, temes i tòpics universals en creacions de diferent naturalesa.

CC: CCLI CAA SIEE CEC

BL4.4. Analitzar, de forma guiada, un corpus de textos literaris, seleccionats entorn d'un tema o tòpic comú, com a forma d'aproximació a la literatura, identificant els trets essencials de l'època i les característiques del gènere i realitzant un comentari de forma i contingut per a expressar raonadament les conclusions extretes, per mitja de la formulació d'opinions personals.

CC: CCLI CAA CEC SIEE

